

szóval az értékelések, az értékítéletek megelőzik az ifjúkorban a pusztá értelmi ítéleteket, s még a lelkes igazságszeretet sem egyéb e korban, mint az idealizmus kifejezése. Az ifjúkorban ez az idealizmus szoros összekötetésben van az erotika lelki mozgalmával is s egymást kölcsönösen táplálják. Világos, hogy az erkölcsi tisztasággal ez a tény semmiképpen sincs ellentétben, valamint azzal sem, hogy az ifjú magasztos és eszményi képet alkot magának az emberi élet tökéletességéről, — mindaddig természetesen, míg az „élet“ küzdelmei és csalódásai ki nem ábrándítják.

Az idealizmus ifjúkori szerepét jól megvilágítja még Schmeingnek érdekes tétele az „eszményekről és elleneszményekről“ (*Ideal und Gegenideal*) az ifjúkorban: az ifjúság ugyanis nemcsak pozitív eszményeket alkot magának, hanem negatívakat is, azaz olyan életformákat is maga elé vetít, melyek őt a legnagyobb mértékben elidegenítik maguktól. Mind a kétféle eszménykép a legnagyobb alakító hatással van az ifjú személyiség további fejlődésére és sorsára, mert mind a kettő beleszövídik az ifjú *én* legbelsejébe, és az *énes* tendenciákat táplálja. Ezért egyúttal a lelki konfliktusok esetleges kitörésének forrásai közé kell őket sorolnunk.

Ezek azok az alapvető vonások és lelki jellegzetességek, amelyek az ifjú személyiséget és *én-jének* kifejlődését jellemzik és amelyek, legalább részben megértetik a lélekbúvárral, honnan indulnak ki a lelki konfliktusok az ifjúkorban. Következő közleményünkben e konfliktusok főbb típusaival fogunk megismerkedni.

Várkonyi Hildebrand dr.

Giuseppe Bottai iskolapolitikája.

(Az olasz nemzetnevelés új utjai).

Az egyetemes olasz megújhódás az iskolát is magával ragadta. Az iskola: a lelkek előkészítője, az iskola hivatott új harcosokat nevelni, övé az utánpótlás súlyos feladata. Az iskola viszi a teljesség felé a lelkek forradalmát. A „Scuola“ féltelmes fegyverré vált a Fascizmus kezében.

A fascista nagytanács alig másfél évvel ezelőtt bocsátotta útjára a „Carte della Scuola“-t. Fejezetei, kijelentései elmélyítették az életelvek és módszerek megújhódását az iskola életében. Italia feszült várakozással figyelte az új törvényt, bár eredménye nem lehetett kétséges, mert az alapvető elgondolások magától az olasz nép vezérétől eredtek. Mik az eddig lezajlott hónapok eredményei és tanulságai?

Az iskola reformja magának az iskolának a benső életéből alakult. Az iskola élete alkotta, az eredményeket szakemberek, tanárok, tanítók, szülők, növendékek hozzászólásaiból, leveleiből s régebbi tapasztalatokból gyúrták törvénné. Most a Car-

ta elindult az elrendezés, a kifinomulás, a tökéletesedés útjára. Mert ez a törvény nem alkotott merev szabályokat, általános elveket adott, igazolva, hogy teljes mértékben számított az iskola embereinek a munkájára. „Ugyis csak az ő tudásuk és akaratuk háríthatja el az akadályokat s csak az ő segítségükkel lehet a betűkön túl a lényeghez férkőzni.“ A fascista légkörben felnevelt tanító-nemzedékre számít a Carta, megíratlan törvényekre. A szakadatlan munkára, minden napnak a pontosan meghatározott irányára.

A Carta della Scuola csak főbb vonalaiban dolgozta ki, vagy készítette elő a törvényeket, és adott ki alapvető rendelkezéseket. Az elvek szilárdak voltak, de a részletekben helyt adott a módosításnak. A Carta ezzel rumalmasságát bizonyította, fejlődéskéességét, mert nem merev törvények halmaza. Egyes részletek még ma is nyílt vitákra nyitnak ajtót, a viták a közöség színe előtt folynak: folyóiratokban és újságokban. De a viták csak elősegítik a végleges kikristályosodást. A felfogásban s a lényegben nincsenek ellentétek. A viták újra fontolóra veszik s átvizsgálják a módszert, de ez csak a módszert ellenőrzi. A módszernek pedig mindig időszerűnek, egyszóval: eredményesnek kell lenni. A hosszú ideig nem ellenőrzött rendszerek elvesztik rugalmasságukat s megmerevednek.

Az új iskolatörvény a megvalósítást tehát elsősorban a mester kezdeményező munkájára bízta. Abban is bízta, hogy a fascismus légkörében élő tanítók s szülők körében jól előkészített talajra talál. Hogy ez az előkészítő munka milyen régen folyik, mi sem igazolja jobban, mint hogy csak 1939-ben, a fascismus XVIII. évében jelent meg az egyetemes reformokat magában foglaló Carta. Megfogalmazása tág teret nyújt ugyan, de ez nem jelenti, hogy széthulló. Mert vannak irányt jelző kövek, amik az eszmék folyását világosan elrendezik, határozott mederben tartják. A Carta della Scuola az olasz nevelést a fascista élet tempójának megfelelően rendezi ujja.

Még mielőtt nyilvánosságra hozták volna a Cartát, elhárították, hogy fokozatosan alkalmazzák s minden rendelkezést jól előkészített talajba plántálnak. A teóriákat, konferenciákat, tanulmányokat, könyveket, mind nagyon hasznosnak ismerték el, de mindig arra ügyelve, hogy ezeket a *gyakorlatban* alkalmazni is kell. A gyakorlati alkalmazás volt az első cél. A teória csak előkészít, de az eredmény csak a gyakorlattal együtt mutatkozik. Nem lehet máról-holnapra előállni új eszmékkal, mindaddig, míg a világnézetben nem állott be változás. Amikor az elvek már természetesek. Amikor az új már az élet törvényeinek erejével semmisíti meg a régit, a használhatatlant. A pótlás tehát nem diktatórikusan, hanem fokozatosan, szinte észrevétlenül történt.

Irtuk, hogy a törvények az iskola benső életéből erednek. Bottai ezt ebben a mondatban foglalta össze: „Debbono essere le leggi della Scuola e non sulla Scuola” = A törvényeket az iskoláért s nem az iskoláról alkotják. A Ducenak alapvető elgondolása, hogy rombolni kell minden olyan akadályt, ami az iskolának az életbe való tartozását gátolhatná. Így például: közvetlen kapcsolatokat az iskola és az adminisztráció között! Ez már a reform munkájában, a törvények és tervezetek előkészítésében is megnyilvánult. A központi irányítás vezetőinek organikus egységben kell lennie azokkal, akikre felügyel. Nem külső ellenőrző szerv, mert így mindig idegen lesz az iskolához s így éppen a legmélyebb hibákat nem látja.

Közelebb vonta a Duce rendelete az *iskolát* és a *munkát* is. Nemcsak tanították a munka értékét, hanem bevezették és dolgoztak is. A régebbi „erkölcsi kapcsolatok” szavakban olvadtak fel. Az új iskolában nemcsak tanulnak, hanem dolgoznak is. A ma olaszága együtt formálódik a tanulással és a munkával. A Carta azt akarja, hogy a holnap olaszága ne csak poetikus, irodalmi, vagy ami még rosszabb, vállveregető érzéssel forduljon a paraszt- és munkásosztályhoz, hanem bensőséges, emberi rokonérzéssel, amelyik elismeri a munkásembert abban a szerepében, amit betölt; saját kultúrájában, saját lényegében. „Mi azt akarjuk, hogy műveltségünk a munkával való kapcsolatban újuljon meg és izmosodjék. Ne csak tanítsák a munkát, hanem dolgoztassanak is. Így ifjúságunk lelkében gazdagabb eszméket visszahangoznak a tanulmányok. Ezért az elemi munkaiskolától (a 9. évtől) az egyetemig az olasz ifjak tanulnak is, dolgoznak is. Így lesz közös alapja, közös grammatikája a munkának.”

„Az iskola, párt, szindikátus, család kölcsönös meggyőződéssel segítsék ezt a tervet, mert még jelenleg csak a Munka kísérletei folynak, széles mederben, sokat engedve a szabad kezdeményezésnek. Az idevonatkozó elvek rendszerezése a *programmok programja*. Ezek nem lehetnek sem *leírók*, sem *előírók*, mert akkor megölnek minden kezdeményezést.” „Az iskola légkörét azonban nem lehet zavarni azzal, hogy a gyermek ugyanakkor üzletekben, műhelyekben is dolgozik, teljesen vissza kell adni az iskolának, hogy csak az iskolára hallgasson. A munkának teljesen az iskolai keretében és az iskola ellenőrzése mellett kell lezajlania.” „Az iskolai munka még útban lévő forradalom, azonban már belépett az iskolába s megnyitotta az öntudatnak az útját. Mindenki láthatja, hogy milyen nehéz ennek a cikkelynek az alkalmazása.”

A nemzeti és iskolai életnek különösen időszerű fejezete a *technikai képzés*. Megerősítése a Carta della Scuola útján egyre növekszik. Bottai nemzetnevelésügyi miniszter utal beszédében

arra, hogy pedagógiai útjai során döbrent rá: mennyi hamis, vagy pontatlan eszme kering még tanult emberek között is a technikai képzés igazi lényegét illetően. Ezen a súlyos problémán segít a Carta. Az eredmény eddig is kimagasló. A technikai iskolákba beíratkozott tanulók % arányos emelkedése kétszer annyi, mint más iskolafajokban. Különösen Délolaszországban, ahol eddig erre a legkevesebb gondot fordították, — bár nyilvánvalóan nem érheti el a Félisziget északi részének az eredményét. Szociális szempontból ez nagy jelentőségű. A modern föld nem tekinthet el a technikai neveléstől, de: éberen kell nevelni s „humanizálni“ kell a technikát. Az ember nem veszhet el a technikában és a technikáért. Ebben a formulában: „technikai iskola“, a „technikai“ a jelző és „iskola“ a főnév s ez utóbbi az értékesebb. (Bottai szavai). Ez az emberi ideál már megnyilvánult az első nagy technikai napon („Giornata della Technica“), amit az iskolák, szindikális egyesületek, a nevelésügyi miniszter, elsősorban a korporációk minisztereivel rendezett. Az együttműködés fénye fonta át már előkészületeit is.

A Carta VII. cikkelyének első paragrafusosa így hangzik: „Az iskola és a család természetesen „szolidárisak“, együttműködnek állandó és bensőséges kapcsolatban a nevelésnek a céljáért s a gyermek tájékoztatásáért.“ A törvény itt erősen számít arra a talajra, amit a család készít elő. A „familia“ (család) mindig bizott az iskolában; ma az iskolának még jobban kell éreznie ezt a melléállást, a felelősséget, a bizalomnak a súlyát. „Szükséges, hogy az iskolában előbb, „jelenlévőbb“ legyen a növendék „humanitása“, bizalma, családiasága, de kívánatos, hogy kialakult legyen a családban a növendéknek a kollektivitásban, az osztályrendben, a tanokban, a törvényekben való hite is.“ „Az ifjak tájékoztatása nem azt jelenti, hogy az álmok világába vezessük őket, vagy elvont eszmék közé, illuziókkal megterhelve, — amint ez igen sok családban történik —, hanem a realitások világába, tájékoztatni kell őket a reális, a valódi élet útjairól.“ „A családi szentimentalizmusnak el kell tűnnie. A család zavartalan egysége az iskola nagy közösségében lesz teljessé.“ A kollaborálás, az együttműködés így teljes. Az iskola, amelyik tájékozdik, amelyiket figyelmeztethetnek s ahol meghallgatják a szülőket, nem súlyosodik rá a gyermek lelkére, nem töri le a gyermek akaratát, hanem magára ébreszti és támogatja.

Mindezek olyan elvek s olyan természetesen hatnak, hogy szinte csodálkoznunk kell, hogy eddig várattak magukra. Egy reform sem várt azonban olyan sokat a tanítóktól s az iskola irányítóitól, mint éppen ez a törvény. A Carta ismételtlen hangoztatja, hogy „az iskola embereinek“ egységesítő, tájékoztató

és válogató érzékenységtől függ az *egésznek* a sikere. Az *olasz iskola annyiban lesz új, amilyen mértékben valamennyi embere megújul.* A törvényeknek, tervezeteknek valamennyi újítása csak látszólagos lenne az iskola embereinek a megújulása nélkül. Csendes, alázatos munkájuk fegyelme nélkül. Az egyesítésen nem „uniformizálást” kell értenünk, hanem folyamatosságában is egységes szellemet, amit egy közös cél, az állam boldogulása determinál. A fascista iskolaideálban már zökkenő nélkül kapcsolódnak egymásba az egyes iskolafajok. A régi rendszerben pl. a klasszikus iskola zárt világ volt. Más volt az elemi és más volt a középiskola. Az egyes típusok között nagy szakadék tátongott, de szigorú elhatárolások voltak még az egyes osztályok között is. Ma az iskola dominál, az iskola 1. személyben s egyetlen céllal.

A tanítók munkájának a fenségét nem lehet anyagiakban felmérni. De Italia gondoskodott arról, hogy ne legyen egyenlőtlenség a kötelesség mértéke, s anyagi felismerés között. Csak igazságosan megfizetett pedagógusok élhetnek teljes odaadással a Duce parancsának, mert nem örlik fel őket anyagi kérdések. Ez nemcsak erkölcsi problema, hanem súlyos pénzkérdés is. A kiadások lajtsromában ezért az iskola igen jelentősen kiveszi a részét.

A Carta XIX. cikkelye az egyetemmel foglalkozik. Ezzel is tudatni akarta a Regime politikai és erkölcsi felelősségét, amellyel tartozik a legfelsőbb iskolai intézménynek, az *egyetemnek*. Az egyetem formálja teljessé az új generációt emberi és politikai tudatát. Itt Bottai a *fegyelmet* jelöli meg vezérelvnek. Utal még tudományos, didaktikai és szervező problémákra s a katedrai előadások megváltozott feladatára. Mindeniket átsugározza az új egyetemi fegyelem. Emlékeztet arra, hogy a rektor nem több, mint primus inter pares, a rektor az egyetemi élet lelki vezetője, lelkesítője. Ő teszi *párhuzamossá* a tudománykarok didaktikai és tudományos tevékenységét. Mivel az államtól kapja legfőbb tekintélyét, kifejezi az egyetemi működés minden vonalán az állam akaratát. De ugyanez kötelező a karok előjáróira és a professzorokra is. Mivel a Carta „a tanításra hivatottak” megfigyeléseiből született s így valóságban a „tanítók reformja” (riforma degli insegnanti) a törvény azt kívánja az egyetem tanáraitól is, hogy jó *pedagógusok* legyenek. Nemcsak kultúrát kell adniok, hanem a „*tanításnak a szeretetét is.* Az a tanártípus, amelyik bár értékes, de nem szereti az iskolát, nem mozdítja elő a tudományt. „Nem tud az iskolához melegedni.” Ezen akar javítani a miniszter, ha kell „a studiumok és a módszerek lényeges megváltoztatásával is.” „Minden ifjú szolgáljon úgy a Regime rendszerében, mint a katonaságnál, azzal a tudattal, hogy annak sorsaiban nemes és fel-

emelő feladatot vállalni.“ — Az új egyetemi rendelet a kötelező óralátogatásokon kívül legalább 24 hetet ír elő egy akadémiai évre, nagy súlyt helyez a gyakorlati részre, a professzoroknak személyesen kell vezetniök ezeket az órákat s felügyelniök az asszisztensek munkájára. „A gyakorlati munkák készítenek elő s bátorítanak az önálló tudományos kutató-munkára“ — magyarázza előírását a törvénytervezet. Gyorsítják még az egyetemi élet revízióját a vallásos és nemzeti, hazafias összejövetelek, előadások, stb.

Igy halad előre az iskola benső reformja, „ami túl van a betűkön.“ Ezek a célok: az olasz iskolák *egységes* mederbe terelése, az *összefüggések* felismerése, *közeledés az élethez, a gyakorlathoz, a családhoz, az egyénhez.* Elvontságok, általánosságok s merevségek helyett a *rugalmasság, a palóság, az élet* a jelszó. „La Scuola é in piedi, la Scuola é armata nello spirito.“ (G. Bottai.).

Tóth Ervin dr.

GYAKORLATI PEDAGÓGIA

Magyar nyelv.

Petőfi: Kutyakaparó.

III. osztály.

Óravázlat.

I. Számonkérés.

1. A meghatalmazás.
2. Helyesírás-gyakorlás: a *kezd, hord, mond* ige múlt ideje.

II. Ráhangolás.

Petőfi, az Alföld költője. A Kutyakaparó-csárda.

III. Célkitűzés.

Petőfi *Kutyakaparó* c. költeménye.

IV. Tárgyalás.

1. A költemény bemutatása.
2. Másodszori olvastatás és megbeszélés:
 - a) a költemény szerkezete, hangulata;
 - b) az első rész (1—9. szakasz) olvasása, tartalmi megbeszélése, szépségeinek tudatosítása;
 - c) a második rész (9—12. szakasz) olvasása, tartalmi tárgyalása, szépségeinek éreztetése.